

Curs de literatura oral

Cinc conferències
d'Andreu Ferrer Ginard

JOSEP NICOLAU PERELLÓ

Biblioteca
de cultura
popular
Valeri Serra i Boldú, 36

CURS DE LITERATURA ORAL

Biblioteca
de cultura
popular
Valeri Serra i Boldú

36

Josep Nicolau Perelló

CURS DE LITERATURA ORAL

Ajuntament de Bellpuig
Publicacions de l'Abadia de Montserrat
2026

Aquesta obra fou guardonada amb el XL Premi de Cultura Popular Valeri Serra i Boldú, atorgat el 2025 per l'Ajuntament de Bellpuig, amb la col·laboració del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Per a aquesta convocatòria, formaven part del jurat Margarida Bassols, Lluís Calvo, Arnau Cònsul, Eduard Puig Bordera i Ramon Miró.

Primera edició, març de 2026

© Josep Nicolau Perelló, 2026

La propietat d'aquesta edició és de
Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Ausiàs Marc, 92-98 – 08013 Barcelona

ISBN: 978-84-9191-411-2

Dipòsit legal: B. 2829-2026

Imprès a Gráficas Rey

Disseny de la coberta: Jordi Avià

A les meves padrines,
Apol·lònia i Maria,
vos enyorarem molt

1. Introducció

I

Durant el primer quart del segle xx va néixer a Mallorca la que seria l'organització cultural de referència durant dècades. Aquesta fou l'Associació per la Cultura de Mallorca (ACM) (1923-1936), una agrupació que uní el mallorquinisme polític, tant conservador com progressista, sota unes mateixes sigles fins a l'esclat de la Guerra Civil, el 1936. L'ACM estava encapçalada per personalitats de múltiples àmbits i perfils plurals, entre les quals podem destacar qui seria futur batle republicà de Palma, afusellat pels franquistes, el senyor Emili Darder i Cànaves (1895-1937); el químic Josep Sureda i Blanes (1890-1984), o l'advocat Antoni Salvà i Ripoll (1868-1949), germà de la poeta Maria Antònia Salvà (1869-1958). També hi havia altres persones de prestigi, com Francesc de Borja Moll (1903-1991) o el polític d'Esquerra Republicana Balear Francesc de Sales Aguiló i Forteza (1899-1956).

Malgrat ser una institució cultural, l'ACM participava indirectament en la lluita política —encara que no era una de les seves finalitats—, perquè va néixer just uns mesos abans de l'inici de la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) i, per tant, va haver de treballar oprimida i perseguida per defensar la qüestió nacional durant anys, sobretot entre 1926 i 1930 (Massot 1978: 21).

Fou, però, una disputa que portà per bandera i que mai abandonà, fins i tot en els moments de decaïment. Al marge de les dificultats, l'associació va tenir un paper cabdal en la vida cultural de l'època, ja que dugué a terme un seguit de publicacions i de cursos de caràcter divulgatiu i multidisciplinari de gran incidència en la societat mallorquina del primer terç del segle xx.

Dins d'aquest context, caldria destacar especialment la figura del folklorista Andreu Ferrer Ginard (1887-1975), el «mestre sacristà». A partir de l'any 1929 fou membre de l'ACM i participà activament en l'associació: fou membre de la directiva, bibliotecari oficial i president de la delegació mallorquina de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, estrictament vinculada a l'ACM.

L'any 1931, des de l'ACM, es varen posar en marxa les Càtedres d'Estudis Baleàrics, cursos generalistes de set disciplines o camps d'estudi (llengua catalana, història...) en relació amb la cultura de Mallorca i l'arxipèlag. Els membres de l'associació decidiren dur a terme un curs de folklore, el qual fou impartit per Ferrer Ginard, qui aquells anys residia a Palma i tenia una trajectòria més que consolidada en l'estudi de la literatura de tradició oral. Concretament, Ferrer havia dirigit la primera revista acadèmica de folklore publicada en llengua catalana, *Tresor dels Avis: Revista Mensual de Etnografia, Mitologia i Folklore de Balears* [i Catalunya] (1922-1928) (Coll 2015; Valriu 2017), i havia col·laborat en la recerca de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (OCPC) en diverses missions a les Illes Balears (Materials III 1929; Materials VIII 1998; Materials XV 2005; Coll 2023).

El curs divulgatiu de folklore es plantejà en deu sessions que versaven entorn de l'origen del folklore, el folklore com a ciència o les característiques de diversos gèneres, com podien esser les cançons, les rondalles, els costums, etc. De bon principi, la matèria s'impartí amb normalitat i tengué gran aflluència de públic a les primeres sessions, però sembla que les classes foren interrompudes per motius desconeguts i mai s'arribaren a concloure, com tantes altres iniciatives i projectes valuosos i fonamentals en la cultura catalana.

Per atzar, tot fent recerca entre els papers d'Andreu Ferrer Ginard, vaig poder documentar un lligall amb el títol «Conferències»,

on constava el guió del folklorista per a les cinc primeres sessions d'aquest «Curset de folklore» de l'Associació per la Cultura de Mallorca. El guió estava format per una setantena de planes manuscrites de petit format, les quals es corresponen amb el material d'estudi d'aquest treball. Un document inaudit en la història de la literatura popular catalana.

Els apunts que introduiré a continuació no són sols un esborrany de Ferrer per a ésser llegit, sinó un assaig històric que demostra els seus coneixements i els contactes que el folklorista mantenia amb altres estudiosos, i que alhora presenta una descripció de la realitat de l'època. Més enllà dels continguts teòrics que ens poden aportar, com ara descripcions de mostres literàries, definicions de termes o justificacions personals, els cursos també contenen un conjunt de referències a l'obra d'altres folkloristes i, fins i tot, alguns continguts pràctics —per als alumnes— que he intentat reproduir o reconstruir. Per tant, és un text que parla de literatura oral, de cançons i de jocs, de personatges il·lustres, i alhora s'allunya de la concepció tradicional del recull d'elements folklòrics. A més, com que el text era preparat per a ésser transmès oralment, presenta un ús de la llengua senzill i clar, fàcil d'entendre, però alhora ric i completament eloqüent per a captivar l'oient o, en aquest cas, el lector. Una mostra de la llengua catalana de Mallorca d'Andreu Ferrer, expressiva i acadèmica, aplicada a un curs de folklore.

II

Si consultam la bibliografia del folklorista Andreu Ferrer Ginard, ens adonam que el mestre tractà molts d'àmbits diversos i té una obra considerable, encara que no hi destaquen ni els estudis teòrics de gran extensió ni els immensos volums recopilatoris. La raó és que podem considerar que Andreu Ferrer fou el primer folklorista de les Illes Balears que intentà aportar a la disciplina una visió acadèmica amb un clar plantejament científic (Valriu 2017: 276), una qüestió a la qual dedicà bona part del seu temps. Sobretot cal parlar de la gestió de *Tresor dels Avis* i la multitud de projectes menors que duia a terme, com l'intent de

trobar un sistema de classificació dels materials literaris que realment fos útil per als folkloristes, sobretot de les Balears, de Catalunya i del País Valencià. Tasques de gestió i reflexió poc valorades que limiten el temps de recerca.

A les conferències, Andreu Ferrer mostra els seus principis com a autor i dona a conèixer alguns aspectes de la seva obra, tant editada com inèdita. Per exemple, presenta *Aplicació del sistema decimal a la classificació del folklore* (1924a) i esmenta *Cançonetes menorquines* (1922e), *Ethologia de Menorca* (1927) o alguns reculls premiats no publicats. Fins i tot, il·lustra el curs amb algunes anècdotes de recerca que fan referència a les eixides folkloriques amb Baltasar Samper en les missions de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.

Per tot això, la finalitat principal d'aquest treball és donar a conèixer aquest material tan singular, contextualitzar les referències que s'hi fan i estudiar breument les aportacions que Ferrer decideix compartir amb els assistents. Així, el propòsit de la present edició comentada és facilitar la lectura i la comprensió d'aquest històric curs de folklore.

L'estudi consta de tres parts diferenciades, més enllà del capítol introductori i de les corresponents conclusions. Així, en primer lloc, era necessària una contextualització de la vida i obra d'Andreu Ferrer Ginard, per a entendre breument la seva línia de treball i, sobretot, la seva col·laboració amb altres folkloristes: la millor manera de comprendre les apreciacions que l'autor especifica en els textos. A més, aquest capítol s'encapçala amb una aproximació a la història de l'Associació per la Cultura de Mallorca, una agrupació cultural que a hores d'ara no compta amb cap estudi de referència que reuneixi la multitud de vessants que englobava.

En segon terme, es revisen les diferents sessions del curs, amb una breu aproximació teòrica a cada una de les ponències que posteriorment es podran llegir. La idea és desenvolupar un resum de cada seminari que pugui servir per a aprofundir en el text, més enllà de simples esmenes, i alhora defineixi les idees generals que va plantejar el folklorista. Així mateix, he intentat incorporar notícies o cròniques de l'època com a textos documentals i una apreciació directa dels resultats de les sessions. A l'últim, concloc

aquest apartat amb uns comentaris entorn dels folkloristes catalans i, sobretot, de la figura de Sara Llorens i Carreres (1881-1954), l'única folklorista catalana que esmentà Ferrer.

Complet el treball amb la transcripció directa i l'anotació de les cinc conferències. He referenciat els autors, bona part de les obres i els termes acadèmics, encara que puguin aparèixer per avançat a l'estudi corresponent. En acabat, present com a conclusió algunes línies en relació amb l'ACM, la tasca d'Andreu Ferrer Ginard i la importància dels documents històrics —lluny de les obres recopilatòries— que testimonien la realitat social dels estudis folklòrics a Catalunya i a les Illes Balears. En darrera instància, com a annexos, reproduesc alguns documents que ajuden a il·lustrar el plantejament i el desenvolupament d'aquest curs de folklore de l'Associació per la Cultura de Mallorca, impartit l'any 1932 per Andreu Ferrer Ginard.

III

Per a la transcripció de les conferències i dels materials literaris que hi apareixen o que he incorporat per exemplificar certs aspectes contextuals, he optat per mantenir l'ortografia amb algunes adaptacions a la normativa actual, atès que la majoria de textos són posteriors a les normes ortogràfiques i gramaticals de Fabra, promogudes per l'Institut d'Estudis Catalans (Fabra 1913; 1918). Sols he revisat els criteris d'accentuació i he normalitzat algunes grafies i corregit algunes errades simples. Així i tot, per la relació que mantenen amb la transmissió oral, és bastant freqüent trobar divergències amb la normativa de l'època amb la intenció de representar fidelment la producció de l'informant o, en el cas de Ferrer, de manteniment del discurs. Com a criteris especials, he optat per la grafia /---/ davant un escrit o fragment que no he pogut entendre o per la transcripció entre claus { } davant una lectura dubtosa. També he emprat els claudàtors [] per a reconstruir fragments necessaris per a completar el sentit del text.

Per a l'anotació del text, i davant la gran quantitat de referències del segon curs («Notícia històrica de la folkloreologia»), he

descriu sols una breu presentació i relació biobibliogràfica dels autors, de les revistes i de les obres o dels esdeveniments que Andreu Ferrer esmenta. La voluntat és simplement poder-los identificar i aportar-ne una idea de caràcter general, ja que alguns autors són relativament desconeguts i sempre es pot fer una recerca més aprofundida si algú té interès per algun personatge o obra específica. Per això, he emprat diverses enciclopèdies i portals en línia de prestigi per a determinar els autors i les corresponents contribucions, sempre amb el suport de l'obra de Guichot y Sierra (1922), *Noticia histórica del folklore. Orígenes en todos los países hasta 1890, desarrollo en España hasta 1921*, principal publicació de consulta del folklorista artanenc. També han estat útils alguns catàlegs bibliogràfics i el portal Google Books, per a relacionar autor, obra i les respectives dades de publicació, perquè molts no són autors o recopiladors canònics. Totes aquestes aportacions s'han indicat a les anotacions a peu de la plana.

Finalment, he referenciat —sempre que ha estat possible— amb el sistema autor-data les citacions que Ferrer reproduceix a les conferències sense aportar-ne la font per a facilitar la consulta del text editat.

Les fonts consultades per a les anotacions, juntament amb la llista d'abreviatures general, és la següent:

Associació per la Cultura de Mallorca	ACM
Centre Autonomista de Mallorca	CAM
<i>Encyclopædia Britannica</i>	EB
Esquerra Republicana Balear	ERB
<i>Enciclopedia Treccani</i>	ET
<i>Deutsche Biographie</i>	DE
<i>Diccionari català-valencià-balear</i>	DCVB
<i>Diccionari de la llengua catalana</i> (2a edició)	DIEC2
<i>Gran Enciclopèdia Catalana</i>	GEC
<i>Gran Enciclopèdia de Mallorca</i>	GEM
<i>La Nostra Terra</i>	LNT
Obra del Cançoner Popular de Catalunya	OCP
Reial Acadèmia de la Història	RAH

2. L'Associació per la Cultura de Mallorca, un referent institucional oblidat (1923-1936)

Durant la segona dècada del segle xx, i mesos abans del cop d'estat del capità general Miguel Primo de Rivera (setembre de 1923), alguns intel·lectuals mallorquins decidiren fer una crida per a crear una nova entitat sociocultural, lluny de la política, però centrada en els plantejaments ideològics i culturals del país.¹ Així, el febrer de l'any 1923 es feu una primera proclama a la premsa local en què ja es preveien les línies doctrinals i d'actuació de la futura Associació per la Cultura de Mallorca:²

MALLORQUINS:

Passada tota una época de somnis i de campanyes idealistes, uns quants homes de bona voluntat, [...] hem cregut necessari fer un cridament a tots els qui senten amor per Mallorca i crear un llaç d'unió ferm, i ample on hi capien tots. [...] Per aixó feia i fa falta a Mallorca una entitat que, allunyada de tota concupiscència política tal com avui se practica, se establezca per aunar primer tots els esforços individuals i estendre per tot arreu una neta

1. Gregori Mir (1988: 9) descriu: «L'Associació, doncs, apareixia com una entitat apolítica i d'ella en formaren part persones procedents del republicanisme, del socialisme, del carlisme, de l'Església o que simplement eren nacionalistes».

2. *Correo de Mallorca: Periódico Católico* (17 de març de 1923): «Associació per la Cultura», p. 2.

i vera cultura mallorquina. [...] «L'Associació per la cultura de Mallorca» tendrà, doncs, per objecte unificar en lo posible tots els esforços espirituals individuals, i organitzar a Ciutat i per tots els pobles actes culturals de tota mena.

Posteriorment, durant el mes d'abril, es reuní un primer grup, format per Jaume Sastre, Andreu Bordoy, Joan Capó, Guillem Colom i Ferrà, Miquel Duran i Saurina, Llorenç Garcias, Pere Oliver Domenge i Emili Darder, entre altres. D'aquí sortí com a president Elvir Sans i Roselló (1923-1924), funcionari d'Hisenda i historiador, i s'aprovà el nom *Associació per la Cultura de Mallorca* per unanimitat (Mestre 2023).

En altres paraules, l'Associació per la Cultura de Mallorca tenia la voluntat de:

reunir en una plataforma unitària els nacionalistes i els regionalistes mallorquins a fi de desenvolupar, oblidant les diferències polítiques existents entre ells, una tasca orientada a la defensa i la difusió de la cultura de Mallorca com a passa necessària per al recobrament de la seva identitat (Pons 2002: 171-172).

Com que l'associació era una clara defensora de la cultura catalana, durant la dictadura de Primo de Rivera va patir certes prohibicions: entre d'altres, els desautoritzaren els Jocs Florals de 1925 i un cicle de conferències el 1928 de la delegació de Felanitx (Pons 2002: 173).

Això no obstant, a partir del primer any, l'ACM començà a publicar el *Quadern Mensual* (1923-1925), que era un butlletí on apareixien notícies de l'associació i altres informacions d'interès divers. També editaren des de l'any 1924 la revista anual *Almanac de les Lletres* (1921-1936), creada el 1921 per Joan Pons Marquès (1894-1971), historiador i director de l'Arxiu del Regne de Mallorca. L'anuari era d'estricta contingut literari i cultural fins que a poc a poc s'hi incorporaren dades que complien la funció d'esser una crònica mallorquina politicocultural. A partir de 1928, però, iniciaren la publicació d'una de les revistes més ambicioses: *La Nostra Terra: Revista Mensual de Literatura, Art i Ciències*

(1928-1936). Promoguda per l'economista Francesc Vidal i Burdils (1901-1955), tot d'una n'agafà el relleu Antoni Salvà i Ripoll, encara que fins a la guerra va tenir directors diferents. La revista —en comparació amb la tasca de la *Revista de Catalunya* (1924-act.) d'Antoni Rovira i Virgili— havia d'esser una eina de modernització de la societat mallorquina a partir de la «catalanitat de la cultura i llengua [...] i acceptació del nacionalisme» amb «capacitat modernitzadora», talment com «una força capaç de provocar els canvis que la societat illenca necessitava dur a terme» (Mir 1988: 9).

En concret, Pere Rosselló (2009: 11) puntualitza que la revista «és la que ha estat més reconeguda per la qualitat o pel seu abast intel·lectual» entre les múltiples publicacions que havia tengut l'illa de Mallorca fins aleshores, i determina:

La Nostra Terra havia nascut com un signe de la normalitat de la cultura catalana a Mallorca: amb ella els àmbits en què fins aleshores s'havia parlat habitualment en català, com la literatura o la història, deixaven d'esser els exclusius del món cultural mallorquí i ens obríem a altres horitzons, com la ciència o les cultures estrangeres (2009: 11).

O, més ben dit, pels mateixos protagonistes:

Dins la múltiple activitat intel·lectual de Mallorca mancava una publicació que fos el fogar comú dels qui estimen les nostres coses i, d'una manera especial, les nostres lletres.

L'esforç dels mestres que feren renéixer de les cendres el nostre idioma i la nostra literatura era mereixedor de que qualche cosa més que la veneració o el respecte individuals: reclamava també la nostra aportació col·lectiva a l'obra que ells amb tant d'encert començaren.

[...]

Coordinar els esforços dispersos, passar revista a l'activitat literària, artística i científica d'aquí i de fora d'aquí, encoratjar-nos mútuament, aportar la nostra cooperació, en fi, a l'edifici de la nostra cultura: heus aquí lo que voldríem (LNT 2009 [1928]: 1).

La revista, de contingut divers, fou emprada a partir de l'any 1930 com a eina de difusió de l'associació i de les activitats que desenvolupaven, consignades a l'apartat «Crònica». És exemple de la multitud d'intel·lectuals que hi publicaren algun article o composició artística, entre els quals podem destacar Josep Carner, Guillem Colom, Joan Estelrich, Isidor Macabich, Lluís Nicolau d'Olwer, Bartomeu Rosselló-Porcel, Joaquim Verdaguer, Llorenç Villalonga... Finalment, també publicaren el *Calendari Mallorquí*, de caràcter anual, sobre diferents continguts populars i agrícoles.

Com a dada interessant, a més, el 1936 l'associació fou l'encarregada d'elaborar el manifest titulat «Resposta als catalans». El març d'aquell any, els mallorquins reberen el text d'agermanament «Missatge als mallorquins», escrit per «un Patronat» i signat per Antoni Rubió i Lluch, Pere Coromines, Lluís Millet, Francesc Cambó, Rafael Patxot i Jubert, Antoni Rovira i Virgili, Pompeu Fabra... (Mestre 2009: 81-88). I el mes de juny l'associació signà la «Resposta», amb un total de 153 signants, entre els quals hi havia el folklorista Andreu Ferrer Ginard, el musicòleg i caçador de cançons Baltasar Samper, el filòleg i editor Francesc de Borja Moll o el president de l'associació i químic, Josep Sureda i Blanes (Mestre 2009: 88-93).

Així mateix, molts dels membres de la futura associació formaren part d'agrupacions polítiques a escala individual en algun moment de la seva vida i, com és obvi, els partits als quals estaven adscrits destacaven per dos pilars hegemònics: la sobirania i el nacionalisme. Com a primera tendència política, trobaríem el grup d'Acció Republicana Balear (ARM), refós el 1934 en Esquerra Republicana Balear (ERB). Els membres progressistes mantien bones relacions amb la Izquierda Republicana d'Azaña, que formaven un petit grup, però sobretot amb el partit anàleg català, Esquerra Republicana de Catalunya, per les similituds ideològiques. Fou membre destacat d'ERB el Dr. Emili Darder i Cànaves (1895-1937), el segon president de l'associació (1925-1931) i futur batle de Palma (1933-1936), afusellat pels franquistes al cementiri de la ciutat.

També cal parlar del Centre Autonomista de Mallorca (CAM), futur Partit Regionalista de Mallorca. El CAM va néixer el 1930 i

era dirigit per Antoni Salvà i Ripoll (1868-1949). El partit s'agrupà amb el Centre Regionalista de Mallorca —format per antics seguidors d'Antoni Maura (1853-1925), president del Govern estatal— per constituir el Partit Regionalista el 1931. El partit seguí majoritàriament les línies que des de Catalunya marcaven Francesc Cambó i Batlle (1876-1947) i la Lliga Regionalista. Aleshores, fent d'enllaç entre Catalunya i Mallorca, tenia com a màxim exponent Joan Estelrich i Artigues (1896-1958). En concret, Andreu Ferrer Ginard formaria part d'aquest segon grup, pels seus plantejaments ideològics i per l'amistat amb Estelrich.³ Per exemple, podem fer constar amb la revista *La Nostra Terra* (2009 [1930]: 239) que Andreu Ferrer fou un dels primers vocals de l'organització política just a la fundació.

En darrer terme, tendríem el Partit Republicà Federal, format el 1868 i que arribaria fins al 1936. Aquesta formació havia tingut un paper mitjanament destacat al llarg de la seva història durant els anys anteriors a la Segona República (1931-1936), però amb la formació d'Acció Republicana Balear i, posteriorment, d'Esquerra Republicana va perdre molt de pes i entrà en decadència fins a la seva desaparició.

En resum i dit d'una altra manera, com concreta Antoni Marimon (2008: 55), «el maig de 1923, tots els sectors del mallorquinisme i el catalanisme polítics confluïren al si d'una entitat cultural, l'Associació per la Cultura de Mallorca, que, malgrat haver tingut alguns problemes sota la primera dictadura, persistirà amb una notable activitat fins al 1936».

Bartomeu Mestre, *Balutxo* (2023), historiador i autor de l'estudi introductor de l'edició facsímil de *La Nostra Terra* (1928-1936), exposa que podríem destriar tres etapes diferenciades de l'ACM:

- I. De setembre de 1923 fins a gener de 1930, els anys de la dictadura de Primo de Rivera: l'associació —entre el control i la censura— se centra en les publicacions.

3. L'amistat amb Estelrich es pot valorar a partir de la consulta de l'epistolari i d'alguns comentaris parlant amb el net de Ferrer, Andreu Ferrer Artigues.

Entre 1926 i 1930 foren uns anys crítics per a l'ACM, perquè realment tota activitat quedà aturada i restà sols la publicació anual de l'*Almanac de les Lletres* (Massot 1978: 21).

- II. De gener de 1930 fins als fets d'Octubre de 1934: fou l'etapa més productiva, en què, més enllà de les publicacions, les activitats foren un element clau de difusió i formació. És l'etapa postdictadura i, en conseqüència, podien operar i treballar amb una llibertat que abans no tenien (LNT 2009 [1930]: 362): «La Nostra Terra sent el goig del moment actual. Els seus elements, aquells elements que fundaren l'Associació per la Cultura de Mallorca, es senten avui reconfortats. Del foc colgat surten de nou flames que il·luminen. Mallorca està en plena convalescència, recobra les seves energies vitals i es sent el batec del seu cor».
- III. Dels fets revolucionaris de 1934 fins a l'inici de la Guerra Civil (1936): es distanciaren els posicionaments entre els d'ideologia progressista i els conservadors a partir de la revolució. Destaca l'abandonament de l'associació per part de Francesc de Sales Aguiló, Andreu Crespí, Emili Darder i Pere Oliver Domenge.

L'ACM va tenir un important desplegament local, permès en bona part pel centenar de membres que organitzaren agrupacions en l'àmbit municipal: Felanitx, Sóller, Andratx, Capdepera, Pollença, Inca i la barriada palmesana de la Soledat.

Moltes d'aquestes seus, amb la corresponent central a Palma, foren importants en la base activa de l'agrupació. Com hem destacat anteriorment, durant els anys de bonança política pogueren desenvolupar un seguit d'activitats que tengueren un gran reconeixement i una gran participació. En primer lloc, podríem trobar els Jocs Florals, celebrats per darrera vegada el 1924 i prohibits fins al 1935. Alhora, plantejaren diferents exposicions, com una sobre les publicacions que s'havien fet a Mallorca des de la Renaixença fins aquell moment (1934). També dugueren a terme rutes guiades de muntanya, que tenien la finalitat de promoure l'excursionisme per «recórrer i difondre els racons de l'illa

i promoure l'estima de Mallorca» (Mestre 2009: 16), i viatges, com una visita organitzada a Barcelona l'any 1932 com a mostra d'agermanament i de celebració per l'aprovació de l'Estatut català (Massot 1978: 47).

Entre els cursos de més renom, cal anomenar el de llengua catalana, impartit per Jaume Busquets i iniciat el 1925. Entenem que va tenir gran transcendència i participació perquè des de l'associació es decidí publicar un volum amb el títol *Curs pràctic d'ortografia i elements de gramàtica* (1931). Es repetí el curs i se'n desenvolupà un de derivat sobre ortografia el 1933, com podem consultar a la crònica (LNT 2009 [1933]: 316), i sembla que continuà o es repetí el maig de 1934 mentre es feia també, amb «gran assistència», un curs sobre història de l'art de Mallorca (LNT 2009 [1934]: 145; 188).⁴ També aquell mateix any es va promoure un curs de lectura, organitzat per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, amb Andreu Ferrer com a president.

Adesiara, l'Associació per la Cultura de Mallorca també editava llibres. Ja he comentat el *Curs pràctic d'ortografia i elements de gramàtica*, de Busquets (1931), però no fou l'únic. Hi podem trobar llibres sobre la història dels municipis, com *La història de Felanitx: contada als infants per un amic seu* (Capó 1923a) i *Inca de Mallorca i ses glòries contades an els infants* (Capó 1923b); sobre literatura, com un volum sobre les poesies de Mn. Llorenç Riber (1931) i *Dinamisme de Ramon Llull* (Galmés 1935), i també plaquetes sobre ciència, en relació amb discursos o exposicions, com *Les febres tifoïdes: com se propaguen i medis per guardar-se'n* (Darder 1923), *Importància pràctica dels coneixements geològics* (Darder 1924), *La propaganda de la higiene social* (Darder 1930) o *La creació científica* (Sureda 1933). Un seguit d'obres diverses que demostren la varietat d'interessos i de perfils dels intel·lectuals i de les persones que hi prenen part. Alhora, crearen biblioteques i he pogut documentar, gràcies a una carta inèdita datada del 17 d'octubre de 1926, que Andreu Ferrer Ginard va fer una donació de llibres —supòs que d'autoria pròpia— a la bibli-

4. El primer curs fou impartit per Francesc de Sales Aguiló i el segon per Antoni Jiménez.

oteca del centre Foment de Cultura de la Dona de Sóller, que depenia de l'ACM.⁵ Una mostra del seu compromís amb l'educació i la formació de les dones, que en aquell temps no tenien gaires possibilitats ni recursos.

Com a societat filial, el 1930 es creà la Joventut Escolar de Mallorca. De plantejament pedagògic, es promogueren grups de treball i intercanvis, com també equips esportius, però sobretot tengué incidència en la preparació d'aspirants per a obtenir places de mestre (Mestre 2023).

Una de les iniciatives de l'associació amb més importància social i amb més empenta fou la proposta d'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, que dugueren a terme al voltant de l'any 1931. A l'*Almanac de les Lletres* hi podem llegir tot el plantejament. Joan Pons Marquès, qui durant aquells anys fou el president de l'associació, escrigué:

La idea d'autonomia de Mallorca, precisament, base necessària pel recobrament de la nostra personalitat essencial, surava en l'ambient; és a dir, hi havia en l'aire un pensament difús de filo-autonomia des del canvi de règim espanyol. Això fou el que mogueu a la fi, quan encara ningú no s'havia decidit a envestir la qüestió, a l'Associació per la Cultura de Mallorca —segura de no sortir amb l'acord dels límits que clouen la seva esfera d'acció—, a nomenar una comissió que posàs fil a l'agulla per la redacció d'un avantprojecte d'Estatut (Pons 1932: XXVIII a Massot 1978: 22).

Els partits no en formaren part oficialment, sinó que els membres de l'associació, molts lligats a la política, hi participaren directament com a integrants de ple dret a títol individual. Finalment, sols alguns membres de l'ACM, com Emili Darder, Francesc de Sales Aguiló o Elvir Sans, signaren el document amb membres de la Cambra Provincial de Comerç, Indústria i Navegació i

5. Aquesta carta es conserva al fons d'Andreu Ferrer Ginard, preservat pels familiars. Per a més informació sobre el centre Foment de Cultura de la Dona, consulta: GRANA, Isabel (2006): «Maria Mayol i el Foment de Cultura de la Dona». *Els Marges*, 79, p. 77-86.

de la Cambra Oficial Agrícola. Al preàmbul (Quintana 1998: 205-206) podem observar el posicionament de l'Estatut resultant:

Finalment, estam ben convençuts, i hauríem de convèncer-nos-en ben bé tots plegats que l'autonomia que demanam no és, per si mateixa, un fi, sinó un mitjà per assolir millor un fi més alt. I que, per a nosaltres, és, sobretot, una finestra oberta al recobriment integral de la nostra consciència col·lectiva de poble. Una via nova per on seguir el camí de la civilització i de la cultura, amb una major responsabilitat, indubtablement, i amb un esforç molt més gran, però també amb una glòria més alta i pura.

Tota aquesta voluntat de construir el país, però, quedà en un no res: entre diversos motius, perquè els menorquins decidiren no participar-hi i perquè els mallorquins d'esquerres tenien por d'afavorir en excés els terratinents que tradicionalment havien governat amb fermesa l'illa. En conseqüència, encara que es tornà a posar damunt la taula el tema de l'Estatut el 1932, el 1933 i el 1936, quedà dins un calaix (Massot 1978: 23).

Finalment, l'any 1936 esclatà la Guerra Civil (1936-1939) i Mallorca ràpidament va caure sota el domini colpista i els lluitadors per la cultura pròpia tengueren poques opcions de vida. Així ho definia Josep Massot (1990: 210):⁶

Les noves autoritats mallorquines no vacil·laren a l'hora d'actuar contra tot allò que fes olor d'esquerranisme i de separatisme. Clausuraren per reial decret totes les societats considerades dissolvents, entre les quals l'Associació per la Cultura de Mallorca —on col·laboraven mallorquinistes de dreta, de centre i d'esquerra—, suprimiren les revistes culturals en català (*La Nostra Terra*, *l'Almanac de les Lletres*, *el Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana* i *el Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*) [...] i tancaren a la presó —o dugueren directament a la cuneta— un bon nombre d'intel·lectuals suspectes, tant si escrivien en català com si ho feien en castellà.

6. Massot (1978: 110) també determina que *La Nostra Terra* i, en conseqüència, entenem que també l'Associació per la Cultura de Mallorca, eren vistes pels franquistes com un focus de separatisme.

Amb la guerra, la prohibició de l'associació i l'exili o la repressió patida per la majoria dels membres, deixaren en un complet buit el projecte cultural nacionalista a Mallorca durant dècades. Sols per comentar alguns casos dels protagonistes que hem vist o veurem al llarg del treball: el musicòleg Baltasar Samper es va veure obligat a partir exiliat primer a França i després a Mèxic;⁷ Pere Oliver Domenge també partí cap al continent americà, després de passar per Menorca; Emili Darder, batle de Palma i expresident de l'ACM, fou empresonat, afusellat i els seus béns expropiats, i d'altres, com Andreu Ferrer Ginard, mestre nacional i amb els càrrecs d'«haber simpatizado con el partido nacionalista catalán, siendo uno de los firmantes del “Missatge”»,⁸ foren sotmesos a un expedient de depuració i es veren obligats a mantenir silenci i a adaptar-se a la nova realitat repressiva.

Així, l'Associació per la Cultura de Mallorca fou clausurada permanentment i sols va perviure en les publicacions i en la memòria dels pocs que visqueren més enllà de la guerra.⁹ Sobre els protagonistes de *La Nostra Terra* i, per consegüent, sobre l'associació, Gregori Mir (1939-2016) (1988: 20) explicà:

Va ésser un grup d'homes i dones que estimaren profundament la seva terra. No es mereixien el final que tingueren. La guerra civil va esbucar tots els seus projectes personals i col·lectius. Les excepcions ara no interessen. Aquell grup generacional va quedar esmicolat: mort, exili, autoexili, presó, persecucions indignes. El seu pecat havia estat creure en la força alliberadora

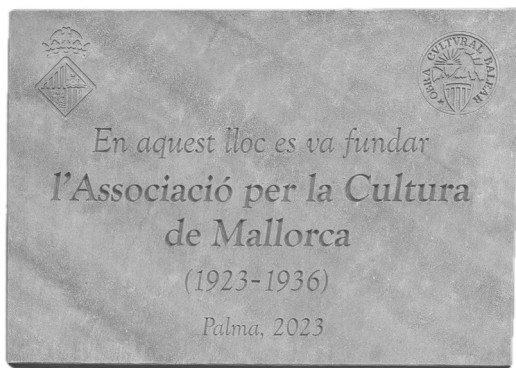
7. Sobre aquest rellevant aspecte de la vida de Baltasar Samper i Marquès, recoman la recent obra d'Amadeu Corbera Jaume (2023): *Baltasar Samper, entre dues aigües: l'art i el compromís* [tesi doctoral, Universitat de les Illes Balears].

8. Expedient de depuració: ES. 28005. ACME. Archivo Central del Ministerio de Educación y Formación Profesional (Alcalá de Henares, Madrid, España). Fondo del Ministerio de Educación. Sección Enseñanza Primaria. Subsección Personal. Serie Expedientes disciplinarios.

9. Com podem veure a les conclusions de *Cultura i vida a Mallorca entre la guerra i la postguerra (1930-1950)*, de Josep Massot i Muntaner (1978: 267), també hi havia certs prejudicis entorn de tot el grup d'intel·lectuals mallorquins del moment que, realment, no eren gens justificables.

de la cultura i en la llibertat. També, en un sostingut amor a la nostra terra.

Actualment, l'Obra Cultural Balear, fundada l'any 1962 per iniciativa del filòleg Francesc de Borja Moll, és digna hereva d'aquella magna associació.

Placa commemorativa de l'ACM, situada al carrer del Bisbe Perelló, 2, de Palma.

3. Andreu Ferrer Ginard i la devoció pel folklore del «mestre sacristà»

Andreu Ferrer Ginard (Artà, 1887 - Palma, 1975) va néixer el 18 de juny de 1887 en una família humil. La seva família s'havia dedicat —com tantes altres— al camp, encara que el seu pare, Cristòfol Ferrer Servera, era mestre d'obres i la mare, Maria Ginard Esteve, es dedicava a les tasques de la llar.

D'infant ja presentà bona voluntat per a l'estudi i, per això, entrà al convent franciscà de Sant Antoni de Pàdua d'Artà, amb la voluntat de fer carrera eclesiàstica, però no acabà els cursos corresponents. Així i tot, Ferrer volia tenir una bona feina i li recomanaren anar a treballar a la fàbrica tèxtil de Can Ribes, a Palma. L'experiència no fou negativa, però la mare intercedí amb la voluntat de cercar un futur millor per al seu fill. Finalment, a petició del folklorista, el jove Andreu estudiaria magisteri i els pares l'ajudarien econòmicament.

Inicià els estudis a l'Escola Normal (Monti-sion) de Palma i aquell fou el primer contacte remarcable amb els intel·lectuals de l'època. Caldria destacar, d'aquells anys de joventut, la col·laboració de Ferrer en el *Diccionari català-valencià-balear*, com un recopilador de cèdules «amb poca son», tal com els denominava Antoni M. Alcover. El 1905, en acabar els estudis, el futur folklorista volgué obrir una escola a Artà, però, per la recomanació del nou mestre de l'escola pública del poble, canvià d'opinió. El mes-

tre li recomanà que es presentàs a la plaça que havia deixat com a interí a l'escola des Migjorn Gran, a Menorca, perquè, encara que fos lluny de casa, viuria millor. Amb sols denou anys, va prendre possessió de la plaça de l'escola pública de nins de la localitat menorquina:

Allí pude realizar lo que yo pensaba que debía ser un maestro, bajo el lema «per Déu i per la pàtria». Un maestro oficialmente se dedica a la enseñanza; pero extraoficialmente debe ser un ejemplo de honradez, y no debe perder ocasión para elevar el nivel moral, cultural y social del pueblo en donde trabaja (Captaires 1973: 99).

Ferrer viatjà a Menorca amb la seva esposa, Magdalena Sureda Sancho, amb qui s'havia casat a Mallorca. El primer fill del matrimoni, Cristòfol Ferrer, nasqué l'any 1913.

Durant l'estada a Menorca, l'estudiós català Jaume Oliver i Castanyer, encarregat de la biblioteca del Foment del Treball Nacional de Barcelona, va posar-se en contacte amb Andreu Ferrer i li demanà si li podria enviar cançons i costums de l'illa (Ferrer 1981 [1922e]: 19). Encara que el mestre no havia recopilat mai folklore, acceptà l'encàrrec i començà la recerca fins al punt d'entusiasmar-se amb la literatura oral. Així inicià la recerca de folklore.

Temps més tard, el 1912, l'Ateneu Científic i Literari de Maó va decidir convocar un certamen folklòric i Andreu Ferrer hi presentà els resultats d'aquelles primeres recerques: el *Recull de folklore menorquí. El poble parla, riu i canta: escoltem-lo*. El folklorista mallorquí va rebre l'accèssit i el primer premi fou per al folklorista i metge menorquí Francesc Camps i Mercadal, amb qui mantendria una gran relació d'amistat i col·laboració.

Andreu Ferrer s'implicà molt en la vida del poble: fou director de la banda de música, organista de la parròquia i hi va obrir una farmàcia. Era vist com una persona molt activa per la gent del poble (Marquès 2002: 248). El 1911 era col·laborador de la fundació Germandat Migjornera i l'any següent va promoure una nova societat: la Unió des Migjorn Gran. A partir de l'associació

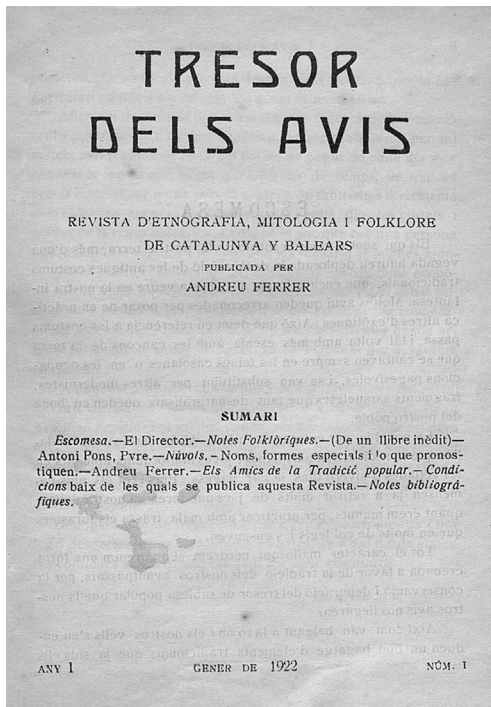
crearen una caixa d'estalvis, un fons de socors i pensions a la velleja i la secció Minerva, encarregada del treball cultural i la qual més endavant editaria la revista *Llum Nova* (1912-1913), on Ferrer publicaria algunes rondalles que formarien en bona part el futur volum *Rondaies de Menorca* (1914).

El jove folklorista Andreu Ferrer desitjà que el treball de recerca folklorica anàs més enllà i amb els anys i, a poc a poc, publicà a partir de l'any 1914 uns primers reculls a la col·lecció «Folklore Balear». Dissortadament, publicà pocs volums i la resta de treballs, de manera esparsa, els edità a la revista *Tresor dels Avis*, que ell mateix fundaria anys més tard. Concretament, els cinc volums de la col·lecció foren: *Rondaies de Menorca* (Ferrer 1914), *Cançonetes menorquines* (Ferrer 1922e), *Col·lecció poliglota de refranys* (Rullan 1926), *Aplicació del sistema decimal a la classificació del folklore* (Ferrer 1924a) i *Ethologia de Menorca* (Ferrer 1927).

El 1915 va tornar a Mallorca, al seu poble, amb la voluntat de continuar amb la recerca de folklore. Abans, però, va prendre possessori d'una plaça de mestre nacional en una de les dues escoles de nins de la vila. Així ho explica en una carta a mossèn Antoni Pons Pastor: «Fris de venir a estar a Mallorca per ferli feyne en aquest ram [el folklore] que per açí es casi verge» (Marquès 2002: 252). El 1916 fundà *Llevant: Quinzenari Portaveu de l'Associació Minerva: Defensor dels Interessos Morals i Materials d'Artà i sa Comarca*. D'ideologia regionalista conservadora, l'edità en català, com a mostra de defensa de l'ús de la llengua (Captaires 1973: 99). En aquell període inicial, també entrà en contacte amb l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya, promogut per Tomàs Carreras i Artau i Josep M. Batista i Roca, amb qui mantendria certs contactes.

Després de diverses publicacions, el 1922 inicià la revista *Tresor dels Avis: revista Mensual de Etnografia, Mitologia i Folklore de Balears [i Catalunya]* (1922-1928), el projecte més ambiciós i que feia anys que planejava (Coll 2015: 45). La revista l'editava a la impremta que ell mateix havia fundat al seu poble, Tipogràfica Catòlica Andreu Ferrer Ginard d'Artà, i així abarcaria costs de producció. La publicació havia d'esser un espai de treball, pro-

moció i divulgació per a estudiosos i col·laboradors, amb la finalitat de constituir un arxiu folklòric: l'Arxiu de Folklore Balear, una dèria per la qual lluitaria fins al final dels seus dies. A la publicació, s'hi introduïren també materials que procedien d'altres territoris del domini lingüístic perquè molts dels col·laboradors que s'hi varen subscriure eren de Catalunya. Llompart (1995: 11) ho atribueix al fet que el preu era excessiu per als mallorquins i que Ferrer mostrava molta sintonia amb els catalans: «Por esta razón Ferrer Ginard tuvo tanta relación con Cataluña. Se entendía bien con catalanes. [...] Nunca les agradeceremos nosotros bastante su labor y amistosa relación».

Primer número de la revista *Tresor dels Avis*, publicat el gener de 1922.

La importància de la revista, més enllà del valor implícit dels materials, és que fou la primera especialitzada exclusivament en folklore en llengua catalana (Coll 2015). Una mostra més de la transcendència de la publicació és el nombre d'articles d'intel·lectuals de referència que s'hi publicaren: Antoni M. Alcover i Sureda, Rossend Serra i Pagès, Valeri Serra i Boldú, Joan Amades i Gelats, l'arxiduc Lluís Salvador d'Àustria, Francesc Camps i Mercadal...

A partir d'aquí, Ferrer va teixir una xarxa de subscriptors i col·laboradors que li enviaven materials per a la revista. *Tresor dels Avis*, com moltes altres publicacions de l'època, venia motivada per la visió que tenien els folkloristes de deixar per a la posteritat les mostres de la literatura tradicional: rondalles, balades, gloses, etc., les quals patien un procés de substitució (Ferrer 1922: 2-3):

Els qui sentiú amor a tot lo de la nostra terra, més d'una vegada haureu deplorada la desaparició de les antigues costums tradicionals, que encara fórem a temps a veure en la nostra infantesa. Moltes avui queden arreconades per posar-ne en pràctica altres d'exòtiques. Això que deim en referència a les costums passa, i tal volta amb més escala, amb les cançons de la terra que se cantaven sempre en les feines casolanes o en les ocupacions pagesívoles, i se van substituint per altres modernistes, fragments sarsuelescs que tant desnaturalitsats queden en boca des nostro poble.

La novel·la per entregues va fent oblidar les nostres rondalles que tant divertien als infants i joves mallorquins aplegats en les vetlades d'hivern dins la llar pagesa. Fins i tot els nins comencen ja a retirar molts de jocs que foren la nostra delícia quant érem menuts, per practicar amb mala trassa els forasters que en molts de col·legis les ensenyen.

Tot el caràcter mallorquí perdrem si no prenim una forta creuada a favor de la tradició dels nostros avantpassats, per la conservació i depuració del tresor de sabiesa popular qu'els nostros avis nos llegaren. Així com van baixant a la tomba els nostros vells s'en enduen un bon bagatge d'elements tradicionals que ja sols ells posseïen. ¡Deu sap els que han desaparegut per no haver-hi hagut qui se cuidas d'arreglar-los quant estaven en us!

El 1924 Ferrer ajudà, primer, i, posteriorment, col·laborà en l'OCPC durant la primera missió de Mallorca en substitució de Miquel Ferrà (Materials III 1929). A la revista s'hi publicà un breu apartat titulat «Recerques folklòriques» (1925: 80) que ho comenta:

Aquest any passat durant els tres mesos d'estiu foren enviats a Mallorca per l'obra del «Cançoner Català» l'eminent músic En Baltasar Samper i l'estil·lat poeta En Miquel R. Ferrà per recercar les moltes tonades populars que encara se senten de tant en quant dins la nostra illa. Les acompanyà el Director d'aqueixa revista i en feren un bell aplec d'aprop cinc-cents amb *les lletres* corresponents. [...] Això demostra per una banda que hei ha qui té interès en què no se perdi tot aqueix tresor que hem heretat dels nostros avantpassats i per altre la conveniència de que s'alcin quant antes tots els amics de la Tradició Popular que hi ha dins la nostra Illa i entre tots duguin a terme una ben completa recerca de tot aqueix bé de Déu que irremisiblement se perdrà.

A més, fou membre del jurat del Concurs de Llegendes Populares Catalanes que convocà la Institució Patxot (Coll 2012: 223), i amb l'OCPC tornà a Menorca durant algun breu temps per dur-hi a terme recerques. Per exemple, el 1927 i el 1932 va fer les dues missions de l'OCPC en col·laboració amb Baltasar Samper (Materials VIII 1998; Materials XV 2005).

En relació amb altres projectes, Andreu Ferrer també fou col·laborador de l'*Arxiu de tradicions populars recollides a Catalunya, València, Mallorca, Rosselló, Sardenya, Andorra i terres aragoneses de parla catalana* (1928), el projecte de Valeri Serra i Boldú (1875-1938), amb qui compartí una intensa amistat.

Després d'aquell període de gran feina i recerca, Andreu Ferrer va cessar *Tresor dels Avis* i demanà el trasllat a Palma. La família Ferrer Sureda decidí que era la millor solució per als seus fills, que així podrien estudiar a la ciutat, encara que ho va fer a contracor per haver de deixar Artà (Captaires 1973: 100). A més, també es va veure amb l'obligació de deixar la revista *Llevant* en mans de Josep Sureda i Blanes i el farmacèutic Llorenç Garcies. És a dir, les noves condicions de vida implicaren un canvi de direcció en les publicacions que depenien en bona part de Ferrer.

Andreu Ferrer durant les missions de l'OCPC a Mallorca (Maria de la Salut, 1924). Conservada a l'arxiu de l'OCPC: <http://hdl.handle.net/10687/448041>.

Durant la seva estada a la capital, enfortí moltes de les relacions amb els intel·lectuals de Palma. Fou en aquell moment que es feu membre de l'Associació per la Cultura de Mallorca i començà a esser un habitual de les activitats capvesprals de l'entitat. Per exemple, signà, com altres intel·lectuals, la «Resposta als catalans», i per la seva relació amb l'ACM i la Nostra Parla va patir represàlies després del cop d'estat de 1936. En concret, fou un dels mestres sancionats pel franquisme, juntament amb Ramon Morey. Per sort, va tenir la protecció del jesuïta Pedro Nolasco

Isla, que l'ajudà i que li havia donat feina feia temps (des de l'any 1935) al setmanari *El Luchador*, molt de dretes i anticatalà (Mas-sot 2010: 160).

Durant els anys de la postguerra, la recerca folklòrica quedà en un segon pla. Tenia algunes seccions al periòdic *El Luchador*, però no fou fins al 1954 que tornà a publicar articles de temàtica folklòrica a la revista *Cort*, els quals foren recollits el 1995 en el volum *Costumbres de nuestra tierra*. Posteriorment, editaria *Folklore balear*, que és el primer llibre monogràfic de temàtica folklòrica de la postguerra i no arribà fins al 1965. Aquest fou publicat també en castellà.

Al final de la seva vida, Andreu Ferrer va retornar breument al projecte de folklore que havia començat i creà el bolletí *Dos Tresors dels Avis* (1967-1970) i la continuació: el *Bolletí Informatiu de la Fundació Tresor dels Avis* (1970-1973). Aquesta publicació, editada a la impremta familiar, fou en principi un suplement de la revista *Cort*. Podem considerar que repregué directament la feina començada amb *Tresor dels Avis* (1922-1928), quasi quaranta anys després. En aquesta segona etapa, Ferrer tenia ja més de vuitanta anys i el seu net i hereu de l'arxiu, Andreu Ferrer Artigues, l'ajudava sempre que podia davant les dificultats de l'avançada edat.

Finalment, Andreu Ferrer Ginard, el «mestre sacristà», traspassà el dia 14 d'agost de 1975 a l'edat de vuitanta-vuit anys.

Índex

1. Introducció.....	5
2. L'Associació per la Cultura de Mallorca, un referent institucional oblidat (1923-1936)	11
3. Andreu Ferrer Ginard i la devoció pel folklore del «mestre sacristà»	23
4. La història i l'aplicació teòrica.....	31
4.1 Primera conferència: «Generalitats».....	40
4.2. Segona conferència: «Notícia històrica de la folkloreologia»	46
4.3. Tercera conferència: «Mètodes de recerca i classificació del folklore».....	50
4.4. Quarta conferència: «Folklore infantil»	59
4.5. Cinquena conferència: «Cançonística»	63
4.6. Els folkloristes catalans de les conferències: l'excepció de Sara Llorens	68
5. El curset de folklore de l'Associació per la Cultura de Mallorca: els textos.....	75
1a lliçó pel dia 8 d'abril. Generalitats	76

2a lliçó. Notícia històrica de la folkloreologia.....	91
3a lliçó. Mètodes de recerca i classificació del folklore	123
3a lliçó. Segona part: enquadrament o classificació del folklore	129
4a lliçó. Folklore infantil.....	138
5a lliçó. Cançonística	156
6. Conclusions.....	171
7. Referències bibliogràfiques.....	175
8. Annexos.....	185
8.1. Llista esborrany dels conceptes que Andreu Ferrer volia treballar, conservada a l'arxiu familiar.....	185
8.2. Llista esborrany conservada al final del manuscrit de la primera sessió	188
8.3. Cançó de ventar recopilada per Baltasar Samper i Andreu Ferrer durant la missió de recerca de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya a Mallorca de l'any 1924. Informant: Andreu Nigorra «de Son Garrover»	188

L'any 1932 l'Associació per la Cultura de Mallorca (ACM) va inaugurar el projecte de les Càtedres d'Estudis Baleàrics, set cursos de caràcter divulgatiu sobre la història i la cultura de Mallorca.

Des de l'ACM acordaren destinar un seminari a la cultura popular de l'illa i l'encarregaren al reconegut folklorista Andreu Ferrer Ginard (1887-1975).

El curs de literatura oral fou iniciat el mes d'abril amb la primera lliçó «Generalitats sobre el folklore» amb molt bona rebuda per part dels assistents.

Sense explicació coneguda, sembla que les sessions foren interrompudes abans de complir amb les deu programades, però, afortunadament, Andreu Ferrer conservà els guions de les cinc primeres conferències que avui ens han arribat.

En aquesta nova contribució a la història de la literatura popular us oferim l'edició i l'estudi d'aquell històric curs de folklore: la recuperació de setanta planes manuscrites que posen en valor el patrimoni oral d'una societat ja desapareguda.

ISBN 978-84-9191-411-2

1 7 8 3 6

9 788491 914112

Publicacions de l'Abadia de Montserrat